

Интервју: министар др Сулејман Угљанин

ПОДРШКА ОДРЖИВОМ РАЗВОЈУ

Равномеран регионални развој није могућ док се не успостави одрживи развој недовољно развијених подручја. Србија има велики потенцијал и дугу традицију у пољопривреди. У овој области може се доћи до највећих резултата са најмањим улагањима

Mинистри у Влади Србије, др Сулејман Угљанин и Никола Селаковић, и генерални директор Јавног предузећа ПТТ саобраћаја „Србија”, Милан Кркобабић, потписали су прошле недеље у Влади Србије Споразум о пословно-техничкој сарадњи.

Централни систем за електронску обраду у 46 неразвијених подручја омогућиће грађанима да, без обзира где се налазе, могу добити извод из матичне књиге, извод из књиге држављана и друга неопходна документа. Како би се реализовао овај веома важан пројекат, до сада је уписано више од десет и по милиона података који су обраћени и уврштени у Централни регистар. Споразумом се утврђују принципи пословно-техничке сарадње, којима се унапређују капацитети локалних самоуправа које припадају изразито недовољно развијеним јединицама локалне самоуправе, из IV групе према степену развијености. Канцеларија за одрживи развој недовољно развијених подручја ће обезбедити сву рачунарску опрему и штампаче, а то је само један од низа пројекта и активности којима подстиче одрживи развој у неразвијеним подручјима. Тим поводом, ексклузивно за „Послове“, разговарали смо са министром у Влади Републике Србије, др Сулејманом Угљанином.

Који су досадашњи најважнији резултати рада Канцеларије?

Посебно је важно што смо успели да за ове четири године наметнемо проблем недовољно развијених подручја, односно све оно са чим се сусрећу ове општине као организоване државне јединице које су стубови државе. Радује ме што видим да се много министарства интересују за ове општине, и то не само у току изборних кампања. И председник државе Томислав Николић је у октобру позвао привреднике, наше људе из дијаспоре и стране инвеститоре, да улажу новац у недовољно развијена подручја.

Које су карактеристике неразвијених подручја?

Једна од заједничких карактеристика је лични доходак испод 60% републичког просека. Од укупно 46 неразвијених општина, 23 су у изразито лошем стању. То су девастирана подручја, у којима је лични доходак испод 40% републичког просека. Чврсто смо одлучили да скренемо пажњу српској политичкој елити, грађанима Србије и српској дијаспори, на значај одрживог развоја недовољно развијених подручја. Почели смо од основних предуслова. Ниједна општина није имала урбанистичко-планска акта, просторне планове, генералне урбанистичке и регулационе планове, као ни уређен катастар непокретности. Израду тих докумената

почели смо у свим општинама. Истина, посао није у потпуности завршен, те ће појединачне самоуправе бити позване на одговорност. Поред тога, ове општине нису имале ни извођачке пројекте за било какву инвестицију на својој територији.

С друге стране, позитивно је што је природа у овим подручјима остала нетакнута и представља скривено благо и за наше и за стране инвеститоре, који овде имају све предуслове за успешан рад и остварење пословних визија. Посебна могућност је коришћење обновљивих извора енергије, на пример ветра, а не треба заборавити ни дугу традицију у пољопривреди, сточарству, воћарству, изради текстилних предмета, намештаја, обуће... Све је то добар основ за инвестирање, пре свега за наше људе у дијаспори.

Од Русије, а касније од Белорусије и Казахстана, добили смо велику развојну шансу, да кроз Споразум о слободној трговини извозимо без царине, тако да смо за 18 процената конкуренцији у односу на исте производе из других земаља. Ово подручје је интересантно и за Турску, која има вишак капитала и добар систем организације рада, да по систему дијагоналне кумулације порекла роба уложи свој новац, а да финални производ буде из Србије.

Да ли је реализација било каквих пројекта могућа без одговарајуће инфраструктуре? Има ли стратешких улађања у та подручја?

Држава је финансирала израду урбанистичко-планских аката и стратегије развоја општина. Потписивањем коалиционог споразума за формирање Владе, сви смо заузели став да кључне инвестиције буду капиталне, што се односи и на општине. Велике ставке су Коридор 10, железница, Аутопут Београд-Чачак, Гасовод „Јужни ток“, велике хидроелектране на Ибру и Лиму. Имамо реалне могућности да у целој Србији инвестирамо у оно што је најтраже-

није у Европи, а то је електрична енергија. Када је реч о биомаси, пољопривредном отпаду са њива и ливада, и ту не заостајемо по капацитетима, али потребно нам је знање. На примеру Словеније и Аустрије можемо видети како се ти енергетски ресурси користе за производњу топлотне и електричне енергије, чиме се истовремено чува животна средина.

Стално се враћам на земљу, не без разлога, јер Србија има велики потенцијал и дугу традицију у пољопривреди. Управо у овој области са најмањим улагањима може се доћи до највећих резултата. Долазак инвеститора који жели да инвестира у високе технологије захтевао би од државе велика улагања, јер немамо предуслове за развој ове делатности. Међутим, свако село већ има инфраструктуру и уз мале подстицаје може се помоћи људима да брзо производе, на пример, купити одређени број машина којима ће се служити десет или више општина, кроз посредовање задруге. Да добри резултати неће изостати, сведоче и прве реализације активности на овом плану - у марту су појединим општинама подељени пластеници и мотокултиватори, а већ половином јула имали смо готове производе.

Немамо времена за чекање. Јудима треба помоћ данас, не можемо им рећи да сачекају кредите Европске уније. Дугорочно гледано, то је у реду, али нама треба краткорочна помоћ, да се преброди период припремних радњи за ЕУ.

Под вашом ингеренцијом је и праћење рада давно основаног Фонда за финансирање повећања запошљивости у привредно недовољно развијеним и изразито емиграционим подручјима.

Нажалост, концептуално смо још увек партијска држава. Већине странке имају могућност да експериментишу са државом и троше огромне паре дуги низ година, а држава проглада. Наша идеја је била да спојимо оба фонда која су имала изванредне резултате у развоју читаве бивше Југославије. Предложили смо усвајање закона о њиховој трансформацији, јер се не могу угасити, будући да је држава Србија правни следбеник бивше Југославије.

Све оно што је било ко, било када узимао, мора да се врати. Намеравам изаћи пред Владу с предлогом да се поменути и Фонд за кредитирање бржег развоја недовољно развијених ствоје, запосли још пет или шест младих људи и све европске донације усмере директно на те фондove. Европска унија зна да у Србији имамо 46 неразвијених општина, а на конференцији која је одржана 7. новембра ове године, којој су присуствовали представници наших министарстава, УН, ЕУ и свих домаћих и страних организација које се баве развојем, тражили смо да будемо координатори, јер располажемо подацима, знањем и стручним особљем. Больје од свих познајемо менталитет становништва у неразвијеним подручјима. Након конференције већ имамо најављену реализацију пројекта вредног више од 2 милиона долара, за изградњу рециклажног центра у Новом Пазару.

Да ли се средствима која су вам на располагању за финансирање пројекта значајније може утицати на смањење сиромаштва?

Наши људи нису сиромасни само зато што немају, него што не знају. Скромна средства којима располажемо инвестирамо у пројекте који ће уложени новац мултипликовати. Општина која конкурише за изградњу пута или водовода, на пример, мора имати идејни пројекат, студију развоја, сва правна акта, а касније извођачко-грађевински пројекат. Иницијално финансирамо све, на

крају и извођачко-грађевински пројекат, а онда дођу и средства из других извора. Не дајемо новац на потрошњу, него са сваком општином појединачно усагласимо приоритете. Наш концепт је да сва средства, у договору са председницима општина, буду уложена у пројекте који ће најбрже дати резултате одрживог развоја. Већ имамо добре резултате, очекујемо све боље и боље, са циљем да створимо позитиван инвестициони амбијент за домаће инвестиције, инвестиције из дијаспоре и међународне заједнице.

Каква је сарадња са осталим министарствима?

Равномеран регионални развој није могућ док се не успостави одрживи развој недовољно развијених подручја. Сарадња је добра, функционишемо као добар тим, иако у тешким условима, буџет је мали, а велика очекивања Европске уније на свим пољима. И поред тога, успевамо да радијмо добро. Сарађујемо и са Наледом на неколико регионалних пројеката и у вези са сертификацијом општина са повољним окружењем. НАРР је такође наш добар партнер. Доста тога смо урадили са својим кадровима и са мало новца.

У којој области видите највеће шансе за одрживи и развој у општим?

Србија је велики агрондустријски комплекс и пожељна туристичка дестинација за читаву ЕУ и шире. Да би се запослила четири члана породице у сferи високих технологија, потребно је много новца, то могу Немци или Американци. Нама треба 3000 евра, колико коштају један пластеник и један мотокултиватор, за почетак. Касније ће та домаћинства куповати и другу опрему. Из дана у дан храна је све скупља, постала је биолошки проблем, због генетског инжењеринга. Ако у Србији производимо здраву храну, имаће већу цену. Свако ко има један ар земље, може да обезбеди основне намирнице за живот. Веома је перспективно узгајање дивље јагоде, а ми дајемо бесплатне саднице. Ако се она сади на 5 ари, као и малина, купина или боровница, сигуран сам да се може и преживети и зарадити.

СМЦ

Борба против сиромаштва

Регионалне разлике у Србији су међу највећима у Европи, а однос између највише и најмање развијене општине је 10:1. Најнеразвијеније општине су на југу Србије, а њихов степен развијености је чак испод половине републичког просека. Као и претходних година, Влада је на основу статистичких података утврдила јединствену листу развијености региона и општина. На основу вредности бруто домаћег производа по глави становника у односу на републички просек, региони су разврстани у две, а локалне самоуправе на четири групе и девастирана подручја.

Од 150 општина у Србији, трећина улази у групу изразито неразвијених, са степеном развоја испод 60 одсто републичког просека. Од тога, 27 локалних самоуправа спада у девастирана подручја са степеном развоја испод 50 одсто републичког просека. Деветнаест најнеразвијенијих налази се у само четири управна округа - Јабланичком, Пчињском, Нишавском и Топличном. Међу најсиромашнијим општинама су Бабушница, Бела Паланка, Бојник, Босилеград, Бујановац, Владичин Гаџин Хан, Голубац, Житорађа, Медвеђа, Прешево, Лебане, Сјеница, Трговиште и Црна Трава.

У надлежности министра без портфеља је Канцеларија за одрживи развој недовољно развијених подручја која врши стручне послове за потребе Владе, који се односе на учешће у активностима на припреми програмских и планских докумената у вези са одрживим развојем недовољно развијених подручја.

Промовисање и унапређење борбе против сиромаштва је један од циљева Канцеларије која, између остalog, припрема и разматра пројекте од значаја за борбу против сиромаштва у недовољно развијеним подручјима.